

schelde stromen

58 | herfst 2024

tijdschrift van waterschap Scheldestromen

Volgende dijkversterking in Zak van Zuid-Beveland

Verder:

Water op het land:
voorkom **schade**

Onderweg met de
Wegenwacht

Nieuwe **fietsbruggen**
voor Walcheren



Postbus 1000 • 4330 ZW Middelburg

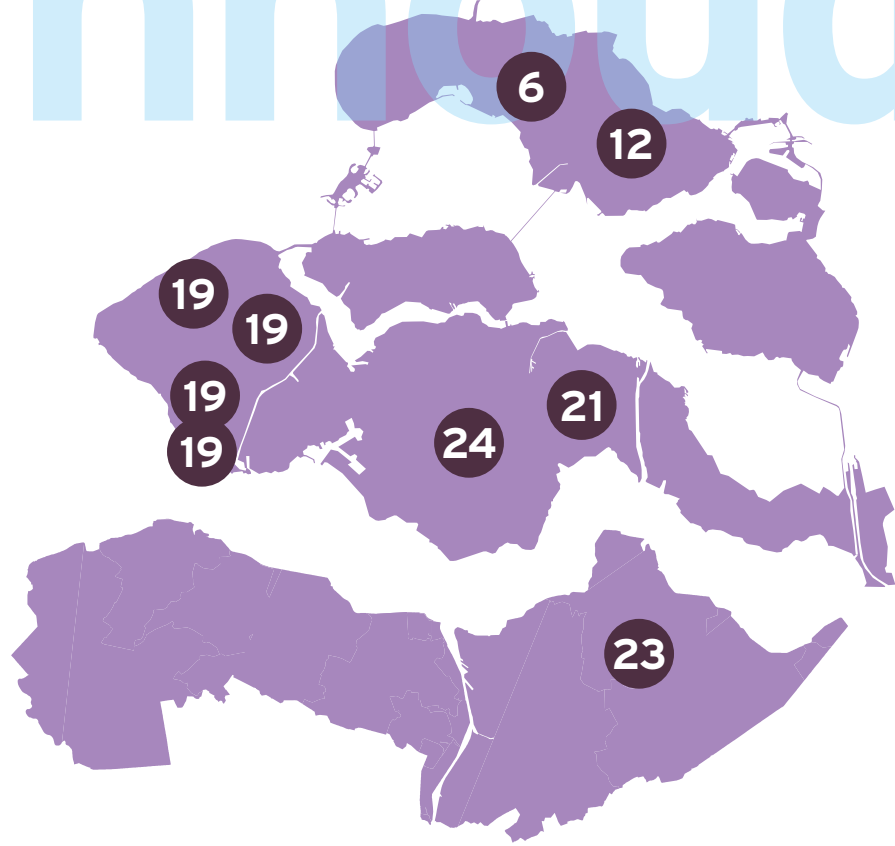
Stilte voor de storm

De herfst is een seizoen dat in Nederland bekend staat om zijn veranderlijke weer, vallende bladeren en de overgang naar koudere temperaturen. Tijdens dit seizoen spelen waterschappen een cruciale rol in het beheren van waterstanden en het voorkomen van overstromingen, vooral langs de kust. Stormen die vanuit de Atlantische Oceaan komen, kunnen sterke winden en hoge golven veroorzaken, wat extra druk op onze dijken zet. Scheldestromen houdt weersomstandigheden nauwlettend in de gaten en neemt proactieve maatregelen, om ons gebied blijvend te beschermen tegen wateroverlast en overstromingen. Maar de herfst kent ook stillere perioden, en dan is het gewoon genieten langs de waterlijn. Hebben wij ook even rust...

Toine Poppelaars
dijkgraaf waterschap Scheldestromen

Ondergaande novemberzon op de Oesterdam.
foto: Rudy Visser

inhoud



- 6 Rioolwaterzuivering
Verseput als nieuw
- 12 Water op het land
- 19 Vernieuwing fietsbruggen
- 21 Pech onderweg,
leve de Wegenwacht
- 23 Bijzonder gevonden:
bleek bosvogeltje
- 24 Danker werkt bij
Handhaving & Toezicht



“De dijkversterking loopt
van de Willem-Annapolder
tot aan het dorp Borssele.”

- facebook.com/scheldestromen
- x.com/waterschap
- instagram.com/waterschap_scheldestromen
- linkedin.com/company/waterschap-scheldestromen

- 8 **Dijkversterking Zak van Zuid-Beveland**
In delen van de Zak van Zuid-Beveland gaan we de dijken versterken. Het duurt nog jaren voor de uitvoering start, maar de voorbereiding is meer dan het halve werk!

Op de cover:
Micha Beto, pagina 8.



16 Jan werkt bij Handhaving. Maar tijdens een storm is hij paraat. Hoe is het om dijkwacht te zijn?



19 Frank over de nieuwe fietsbruggen op Walcheren.



21 Pech onderweg? Lange leve de Wegenwacht. We stappen in bij Wegenwacht Ruud.



24 Danker bezoekt agrariërs vanuit het team Toezicht & Handhaving.

colofon

Scheldestromen is het tijdschrift van waterschap Scheldestromen. Iedereen die interesse heeft, kan een gratis abonnement aanvragen. Het blad verschijnt vier keer per jaar. Het volgende nummer verschijnt half december.

www.scheldestromen.nl/tijdschrift

Opmaak: Life Design, Zierikzee
Druk: Zalsman
Oplage: 21.000

Redactie:
Hans Adriaanse, Anne Adriaansen, Jan Bij de Vaate, Josephine van Belzen, Lieneke de Caluwé, Linda van Dijke (hoofd- en eindredacteur), Bas Dingenouts, Hendrik Meuwese, Chantal de Putter en Nancy de Waal.

Overige tekstbijdragen:
Karlijn Borm, Janneke la Gasse, Matthanja Schipper en Toine Poppelaars.

Reacties, vragen of suggesties?
Ons redactieadres:
Team Communicatie
Antwoordnummer 700,
4330 WB Middelburg
(geen postzegel nodig)

088-2461000
(lokaal tarief)
communicatie@scheldestromen.nl

PostNL bezorgt onze tijdschriften verspreid over vier dagen. Daardoor kan iemand anders het blad eerder of later ontvangen dan u.

- facebook.com/scheldestromen
- x.com/waterschap
- instagram.com/waterschap_scheldestromen
- linkedin.com/company/waterschap-scheldestromen



Waterschap Scheldestromen

verder

- 6 Nieuwsberichten
- 11 Post
- 14 Buiten
- 18 Hier versterken we de Zeeuwse dijken
- 23 Bijzonder gevonden

Zuivering bij Kerkwerve als nieuw

In april 2023 zijn we gestart met een grootschalige renovatie van de rioolwaterzuivering Verseput bij Kerkwerve. Het werk is nu klaar. We vernieuwden een groot aantal civiele onderdelen en bijna de gehele elektrotechnische en werktuigbouwkundige installatie. Op Verseput zuiveren we het rioolwater uit Zierikzee, Kerkwerve, Brouwershaven, Dreischor, Zonnemaire, Schuddebeurs en Noordgouwe. Tijdens de verbouwing troffen we verschillende tijdelijke voorzieningen zodat de zuivering 24/7 door heeft kunnen werken. Nu kan de zuivering er weer zo'n 20 jaar tegenaan. In het najaar pakken we het terrein nog aan, waaronder het asfalteren ervan.

tekst: Chantal de Putter | foto: Edwin Goetheer



Graafwerkzaamheden door diertjes?!

Landelijk is de bever in het nieuws. Dit dier graaft bij hoogwater in rivierdijken. In Zeeland komt de bever niet voor. We kennen wel andere dieren die in onze dijken graven, bijvoorbeeld mollen en muizen. We ontwikkelen de komende twee jaar nieuwe kennis over de invloed van deze graverij op de veiligheid. Dat doen we samen met Hogeschool Zeeland, andere instituten en waterschappen. Hiervoor onderzoeken we nauwkeurig de holen en scheuren op verschillende plekken in Zeeland. Landelijk vinden vervolgens analyses en berekeningen plaats. Dit praktijkgerichte onderzoek wordt gesubsidieerd door SIA, onderdeel van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek.



tekst: Hendrik Meuwese | foto's: Vana Tsimopoulou (Hogeschool Zeeland)



Later Zaaïen is later maaien

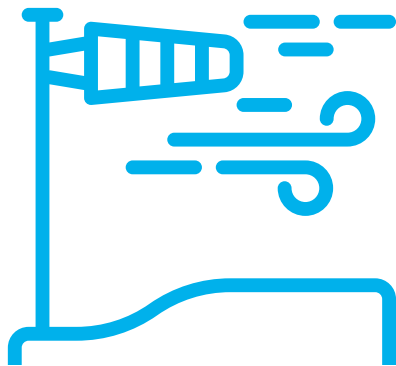
We merken nog steeds de gevolgen van de grote hoeveelheid regen van afgelopen voorjaar. Door natte omstandigheden konden de meeste agrariërs hun gewassen pas later inzaaien waardoor er ook pas later geoogst kan worden. Dit heeft ook gevolgen voor het waterschapsonderhoud aan sloten. Na het oogsten wordt de ruim 12.000 kilometer aan watervoerende sloten gemaaid en deels gebaggerd. Door het noodzakelijke onderhoud vanaf lege akkers uit te voeren, blijft de overlast beperkt. We vragen begrip want zelfs met tien uursdiensten op de tractor kunnen we niet voorkomen dat het onderhoud buiten de geplande periode wordt uitgevoerd.

tekst: Janneke la Gasse | foto: Rudy Visser

Het stormseizoen staat voor de deur!

Van 1 oktober tot 1 april is het zogenaamde stormseizoen. Binnen deze periode zijn we extra alert op de weersomstandigheden, want de kans op zware storm is dan groter. Onderhoudswerkzaamheden liggen stil. Onze collega's zitten overigens niet stil: ze bereiden op de achtergrond de grote onderhoudswerkzaamheden voor. Bij grote projecten, zoals dijkversterking Hansweert, kunt u nog wel beweging zien. Maar ook daar houden ze rekening met

het stormseizoen. Bij alle klussen die ze doen, zijn aanvullende veiligheidsplannen van kracht. En is er dan slecht weer afgegeven en stijgt het water extreem? Dan leggen we het werk direct stil en brengen we zo nodig extra materiaal aan zodat de locatie altijd minimaal even sterk is als voor de werkzaamheden. Daarnaast zijn er onze dijkwachters, die de waterkeringen nauw in de gaten houden tijdens storm. Meer hierover? Blader dan eens naar de rubriek Hoe is het om.



Buthdijk in beeld: onderhoud én werken aan biodiversiteit

We werken in het najaar van 2024 aan deze bijzondere duikers aan de Buthdijk in Axel. Het metselwerk van de duikers en de zogenoemde vleugelmuren herstellen we om de

doorstroming van water tussen de Axelse kreek en de Spuikreek te garanderen. Ook plegen we aan de betonnen kokerduiker onderhoud. Verder maken we de vispassage

schoon, zodat ook de (water)weg voor vis weer vrij is van obstakels. Tijdens het werk is een deel het parkeerhaventje tijdelijk afgesloten.

Maar dat is niet alles! Vanuit Duurzaam-GWW (Grond-, Weg-, Waterbouw) werken we aan het vergroten van biodiversiteit. Hoe? Door het plaatsen van een meidoornhaag, een houtsingel met bomen, kruidenrijk grasmengsel, een poel, een takkenril en een torenvalkkast op het perceel naast de duiker. We zijn nog in gesprek met de pachter van het perceel en onze aannemer om de plannen concreet te maken.

tekst: Karlijn Borm |
foto: waterschap Scheldestromen



Volgende!

DIJKEN

Zak van Zuid-Beveland aan de beurt

De dijk is 27 kilometer lang. Een deel van deze lengte is in orde. Daar hoeven we niet te versterken. Een lengte van 16 kilometer voldoet niet aan de normen, hier gaan we aan de slag. Zie hiervoor het kaartje op pagina 10. Wilfred de Kam (38) is projectmanager voor deze dijkversterking: "Dit project is qua impact op inwoners van de dorpen minder ingrijpend dan de dijkversterking in Hansweert. We werken hier niet in dorpen, maar juist ertussen. Tegelijkertijd hebben we wel te maken met andere uitdagingen, zoals bedrijven en boeren direct onderaan de dijk."

Op korte termijn

"Het project is dit jaar gestart. Het waterschap en de omgeving werken nu samen aan de mogelijke en kansrijke oplossingen. Dat noemen we de verkenningsfase", zo vertelt omgevingsmanager Micha Beto. "Een dijkversterking vraagt een goede voorbereiding. Het projectteam zorgt voor maatwerk, omdat de vereiste versterking en de omgeving verschilt langs de dijk. We hebben meerdere technische mogelijkheden om een veilige dijk te bouwen. De oplossingsrichtingen verkennen we de komende twee jaar samen met de mensen in de omgeving. We kiezen oplossingen die veilig zijn en in de omgeving passen. Dat betekent dat de oplossing van plek tot plek verschilt."

Generatie op generatie

Micha vertelt dat bewoners enthousiast zijn en zich bewust zijn van de functie van de dijk voor de veiligheid. "De dijk kent veel historie. Dat is van generatie op generatie doorgegeven." Het team spreekt iedereen die direct aan de huidige dijk woont of werkt, maar ook mensen die wat verder van de dijk wonen. Ook zij zijn betrokken bij de dijk, bijvoorbeeld omdat ze er wandelen

Kosten en kennis delen

Het waterschap zorgt ervoor dat alle dijken voldoen aan de wettelijke normen. We versterken de dijken daar waar ze niet voldoen. Dat doen we niet alleen. Alle waterschappen in Nederland en het Rijk werken samen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma. We betalen de versterkingen samen. De samenwerking betekent ook dat we kennis uitwisselen en nieuwe kennis ontwikkelen.

"Je weet wat de dijken zijn, je bent ermee opgegroeid", vertelt een bewoner op de informatieavond. Waterschap Scheldestromen besprak daar de voorbereiding van de dijkversterking in de Zak van Zuid-Beveland. De dijkversterking loopt van de Willem-Annapolder tot aan het dorp Borssele.

tekst: Hendrik Meuwese
foto's: Cynthia Cats en René van der Hart

Van links naar rechts: Wilfred de Kam en Micha Beto.



Vanuit de lucht is het allemaal nog meer herkenbaar. Links camping Scheldeoord bij Baarland en brasserie De Landing op de dijk.

Onder: Fort Ellewoutsdijk.

of fietsen. “De functies op en rondom de dijk zoals het buitendijks fietsen, de bankjes en dijktrappen willen we zo goed mogelijk laten terugkomen op de nieuwe dijk.” Dijken zijn een kenmerkend element in het landschap van de Zak. De inpassing van de dijk in het landschap is een belangrijk onderdeel. Onze landschapsarchitect zorgt dat de inpassing de juiste aandacht krijgt. Het doel is om in 2026 de

“We merken dat het project leeft in de omgeving.”

daadwerkelijke oplossing te kiezen die voldoet aan de veiligheid, en het beste scoort op de verschillende criteria. Dit noemen we het voorkeursalternatief. Wilfred: “Die criteria zijn bijvoorbeeld het onderhoud, inpasbaarheid, vergunbaarheid maar ook de kosten.” Het bestuur van het waterschap neemt hierover een besluit. Micha vult aan: “Het doel is dat de omwonenden zich herkennen in de elementen van dit alternatief. Daarom kunnen ze volgend jaar meedenken met de uitwerking van de oplossingsrichtingen.”

Langere termijn

“Na de keuze van het alternatief in 2026 kunnen we niet meteen gaan bouwen. Het voorkeursalternatief wordt naar verwachting in de

periode 2027-2028 uitgewerkt tot een meer gedetailleerd ontwerp. En er worden vergunningen aangevraagd”, zo vertelt Wilfred. Hij verwacht dat de werkzaamheden tussen 2029 en 2033 plaatsvinden.

Afsluiting

Micha en Wilfred vertellen dat ze het afgelopen half jaar een goede start hebben gemaakt met het project. “We merken dat het project leeft in de omgeving. We krijgen enthousiaste reacties. Daarmee werken we zo mogelijk graag verder, zodat we straks in de Zak van Zuid-Beveland een veilige dijk hebben waar omwonenden aan hebben ‘meegebouwd’.” ■

www.scheldestromen.nl/zakvanzuidbeveland



inzendingen welkom:
communicatie@scheldestromen.nl

redactie: Joséphine van Belzen

post!

In jullie zomernummer staat een prachtige foto van een akkerrand bij Wolphaartsdijk. Deze akkerranden worden speciaal ingezaaid, om o.a. de biodiversiteit te verhogen. Op de foto pronkt een prachtige roze cosmos, van oorsprong afkomstig uit Midden-Amerika. Waarom kiest het waterschap niet voor oorspronkelijke inheemse planten? Het inzaaien van bijvoorbeeld meer waardplanten levert een grotere bijdrage aan de biodiversiteit. Ook zijn deze soorten veel beter aan ons klimaat aangepast.

*Met vriendelijke groet,
Marina van Elzakker,
Steenbergen*

Deze akkerrand is niet van het waterschap, we leggen uit welke functies deze stroken hebben. Het waterschap zaait zelden kruidenmengsels in. Er zitten vaak soorten in die hier van nature niet voorkomen. Bij een locatie die potentie heeft om te ontwikkelen tot een soortenrijkere en meer biodiverse vegetatie, zetten we eerst in op het veranderen van het beheer (i.p.v. klepelen, maaien en maaisel afvoeren). In de bodem zit namelijk een enorme zadenbank. Door ander beheer ontwikkelen die zaden zich. We kiezen dan een mengsel met inheemse soorten die op die locatie goed kunnen groeien. Bijvoorbeeld op een plek waar we recent werkten.

Tot onze grote verbazing en voldoening: deze foto van Hans Adriaanse in onze Vlaamse gemeente! Wij wonen net achter het witte huis in Briel (B). Ook wij zijn de Belgisch/Franse grens met fiets overgestoken op zoek naar de Scheldebron: en gevonden! Deze wordt inderdaad een rivier(tje), daarna een beek(je), enzovoorts.

*Vriendelijke groet,
Marc Vandermosten Kortgene
en Briel-Buggenhout België*



Als fossielenzoekers zijn wij zeer geïnteresseerd wanneer de duinovergangen met schelpengruis worden ververst. Ze zijn namelijk ook erg interessant voor ons vanwege de grote hoeveelheid fossiel materiaal.

*Vriendelijke groet, Bart,
Koudekerke*

Er is geen vaste planning voor het aanvullen van de schelpenpaden. Vaak wordt dat in de maanden maart tot mei gedaan, afhankelijk van het weer. We brengen alleen schelpen aan op de paden waar dat nodig is.

Wij hebben een fraai uitzicht over de Kreek, en dan vraag je je weleens af: rond het voorjaar zie ik dat het waterpeil verlaagd wordt. Voor water dat grenst aan akkerland is dat normaal, dacht ik, maar hier ligt alleen een natuurgebied. Waarom dit verlagen? In de bodem van de Kreek zijn wat diepere gedeeltes waar vrij wat zout water binnenkomt (las ik ooit). Wordt dat minder als je een hogere waterstand aanhoudt (meer tegendruk)?

*Met vriendelijke groet,
Wim van Wijk
Westkapelle*

Voor de Westkappelse kreek sturen we niet op aangepaste waterpeilen. Dat betekent dat volgens onze gegevens het water in de kreek nauwelijks lager staat dan normaal/gewenst. Op dit moment slechts twee centimeter lager dan het vastgestelde waterpeil. Juist richting de zomer houden we water vast voor eventuele droge perioden. Dit helpt inderdaad ook om zoute kwel (opkomend zout water vanuit de bodem) tegen te gaan.

Op onze website staat meer informatie over zomer- en winterpeil:



Boer zijn in tijden van weersextremen valt niet mee. Als je in het voorjaar en zomer water nodig hebt om je gewassen te laten groeien, valt er geen regen en in de winter valt er te veel. Afgelopen jaar was het extreem nat. Maar hoe laat je water af zonder schade?

tekst: Linda van Dijke | foto's: Rudy Visser en Jos van Felius



Het waterschap is verantwoordelijk voor een goede waterafvoer. Via sloten, stuwen en gemalen voeren we overtollig water naar zee. Staat er veel riet in de sloot, ligt er veel bagger of komt er grond in, dan belemmert dat de waterafvoer ernstig. Ook boeren hebben een eigen verantwoordelijkheid. Ze mogen geen schade veroorzaken aan oevers of sloten. Als het watersysteem verstopt raakt, dan kan het water helemaal niet weg en hebben greppels op percelen weinig zin.

Als je land een zwembad is geworden

Dat het klimaat verandert merken we allemaal. Maar als je inkomen ervan afhankelijk is, is het een ander verhaal. Als je gewassen op het land staan te verdrogen, of juist te verzuipen, dan moet je stalen zenuwen hebben. En alles doen wat er in je macht ligt om je oogst te redden.

Greppelfrees

Een natte winter en een nat voorjaar, hoe zorg je dan dat je land begaanbaar is om te zaaien of poten? Dan pak je een schop en graaf je een geul. Tegenwoordig zijn er steeds meer machines die speciaal ontworpen zijn om water af te laten. Bijvoorbeeld een greppelfrees. Daar ervaart het waterschap soms nadelige gevolgen van: uitspoeling van grond en inzakken van oevers.

Schade

Jos van Felius is opzichter Watersystemen op Schouwen-Duiveland. Hij laat diverse foto's zien: van oevers die ingestort zijn en van sloten die vol uitgespoelde grond liggen. "Door extreme buien en ook betere technieken zien we steeds vaker dat boeren een greppel graven. Soms wel een meter diep en al op voorhand, voor de buien vallen. Het probleem is dat grond wegspoelt en in de sloot verdwijnt, soms met talud en al. Zeker in gebieden met lichte, zandigere grond. Het betekent voor ons extra werk en kosten. Je moet er met een kraan naartoe om te repareren, soms moet er gebaggerd worden of beschoeiing hersteld worden. Dat zijn allemaal kosten."

Buisje

Jos begrijpt goed waarom boeren het water zo snel mogelijk van hun land willen hebben. "Je moet wat als je een complete sloot op je land hebt. Die boer wil dat z'n aardappels niet onder water staan. Dus gaat-ie met een mini-kraan of greppelfrees aan de gang. Hoe sneller weg, hoe beter. Maar je hebt ook een eigen verantwoordelijkheid om geen schade te veroorzaken." Om uitspoeling en inzakking van de oever te voorkomen, komt Jos met een simpele oplossing: "Gewoon een buisje op het eind. Als je een geultje graaft, doe er dan de laatste meters een pvc-buis in en maak het dicht. Dan kun je toch water afvoeren, maar blijft de oever op z'n plaats." Sommige oplossingen zijn eenvoudig, en met een beetje boerenverstand komen we samen een heel eind! ■

teksten: Chantal de Putter
foto's: Cynthia Cats, Rudy Visser
en Unsplash.com

- **Pas op: slik op de weg! Of is het toch modder?**
- Rijd je op een mooie najaarsdag door onze prachtige provincie? Dan kom je ongetwijfeld landbouwers tegen die druk in de weer zijn om hun producten van het land te halen. Ook bij regen gaat dat werk gewoon door. Slik op de weg die nat wordt van de regen, kan voor gevaarlijke situaties zorgen. De landbouwer moet de slik opruimen en de weggebruiker de snelheid verlagen. En het waterschap? Wij komen in actie bij gevaarlijke situaties. Wij vragen daarbij om een beetje begrip voor elkaar. Slik in onze landbouwprovincie is namelijk nooit 100% te voorkomen.



80 jaar vrijheid!

Dit najaar is het 80 jaar geleden dat Zeeland werd bevrijd. Laat u meenemen door de bewogen jaren tijdens de Tweede Wereldoorlog in

een van de oorlogsmusea. Zoals het Bevrijdingsmuseum in Nieuwdorp, het Oorlogsmuseum Gdynia in Axel of het Polderhuis in Westkapelle.

'De herfst met nevel doortrokken, toont een winter met sneeuwvlokken.'



Vergadering bijwonen?

Het algemeen bestuur van het waterschap bestaat uit 30 leden, verdeeld over verschillende politieke partijen en 4 geborgde zetels voor de categorieën ongebouwd en natuurterreinen. De dijkgraaf is voorzitter van de algemene vergadering. De leden

worden om de vier jaar gekozen via de waterschapsverkiezingen. Het bestuur vergadert dit jaar nog op donderdag 3 oktober, donderdag 28 november en woensdag 11 december. De vergaderingen zijn openbaar.



Baggerklus

In augustus zijn we weer begonnen met het baggeren van de sloten in het buitengebied. Dit is nodig voor een goede waterkwaliteit én doorstroming. We hebben Zeeland opgedeeld in baggergebieden en elke acht jaar wordt een gebied gebaggerd. Dit jaar zijn er 11 gebieden aan de beurt. Weten waar we baggeren? Kijk bij 'interactieve kaarten' op www.scheldestromen.nl. Daar ziet u ook de planning voor komende jaren.

Proost met Zeeuws bier

Zeeland is rijk aan brouwerijen. Van craft tot speciaalbier en cider. Hier aan de kust bedenken Zeeuwse meesterbrouwers hun onderscheidende recepturen. Bezoek eens een Zeeuwse Brouwerij zoals de Dutch Bargain in Groede, The Holy Spiritus in Sint Jansteen of Brouwerij Slot Oostende/Emelisse in Goes.



Kustmarathon Zeeland:

de mooiste en de zwaarste van Nederland

Ruim 10.000 sporters uit binnen- en buitenland komen weer in actie tijdens het weekend van 4, 5 en 6 oktober. Niet alleen de kustmarathon wordt gelopen maar bijvoorbeeld ook de wandelmarathon, de minimarathon voor kinderen tussen 7 en 15 jaar en de MTB-toertocht. Wij wensen alle deelnemers veel succes!



Wintertijd

In de nacht van zaterdag 26 oktober op zondag 27 oktober gaat de wintertijd in. De klok verzetten we 1 uur achteruit. De wintertijd duurt tot zondag 30 maart 2025.

Recept: Ovenschotel met pompoenpuree

Zin in een typisch herfstrecept? Maak een ovenschotel met pompoenpuree voor 4 personen.

Ingrediënten:

- gemengd gehakt 500 g
- aardappelen 500 g
- pompoen 500 g
- 1 teentje knoflook
- 1 ui
- geraspte kaas 50 g
- melk 150 ml
- mosterd 1 el
- tijm
- boter
- olijfolie
- peper en zout

Verwarm de oven voor op 180°C. Schil de pompoen en snij in blokjes, pel en snipper de ui en pers de knoflook. Stoof de ui en de knoflook glazig in een scheutje olijfolie. Voeg de pompoenblokjes toe en laat een kwartier op een zacht vuur stoven.

Schil de aardappelen en kook ze gaar in licht gezouten water. Giet af en meng met de gestoofde pompoenblokjes. Stamp fijn en voeg de melk en een beetje boter toe. Breng op smaak met mosterd, peper, zout en tijm.

Kruid het gehakt en bak het rul in een pan zonder vet. Laat even uitlekken op keukenpapier. Schep het in een met boter ingevette ovenschaal.

Verdeel de pompoenpuree over het gehakt en strijk mooi glad. Bestrooi met geraspte kaas en zet 15 minuten in de oven. Werk af met gesnipperde bladpeterselie en serveer.

Smakelijk!





*“Het is spannend
en je voelt aan alles
dat je belangrijk
werk te doen hebt.”*

Hoe is het om...

...dijkwacht te zijn?

Als de elementen zich beginnen te roeren en er storm opsteekt, raken veel waterschappers in een staat van alertheid. Zo ook Jan van Klinken, die al bijna dertig jaar dijkwacht is.

tekst: Bas Dingenouts | foto's: Cynthia Cats en Rudy Visser

Hoe ziet je job eruit?

Voor Jan van Klinken voelt het als een roeping om bij extreem weer op de dijk te staan. Sinds 1996 werkt Jan bij het waterschap en vanaf die tijd is hij ook actief als dijkwacht. “Ik ben begonnen bij het toenmalige waterschap Zeeuwse Eilanden. Mijn reguliere werkzaamheden bestaan uit toezicht en handhaving bij de afdeling Wegen. Daarnaast ben ik dus actief als dijkwacht, al hoeft ik niet vaak in actie te komen hoor. Er zitten jaren bij dat ik geen enkele keer hoeft uit te rukken. Gelukkig maar.”

Ben je veel bezig met het weer?

Ondanks het feit dat Jan heel weinig in actie hoeft te schieten, zit de mogelijkheid hiertoe altijd in zijn achterhoofd. Als het KNMI met weerswaarschuwingen komt, zit Jan dicht bij radio en telefoon. “Het is nu drie jaar geleden dat we moesten uitrukken, maar ik ben er toch altijd mee bezig. Het zal maar nét die ene keer zijn. Het verschilt ook per jaar. De ene winter sta je twee keer op de dijken, de andere helemaal niet.” Samen met een groep collega's verdeelt Jan de

verschillende dijkvakken in Zeeland. Het gebied van Jan beslaat grofweg het stuk tussen de Brouwersdam en de Oosterscheldekering.

Wat doet een dijkwacht?

Maar wat wordt er eigenlijk verwacht van een dijkwacht? Jan legt het met plezier uit. “Het gaat er als dijkwacht vooral om dat je in kaart brengt hoe de dijk eraan toe is op verschillende momenten tijdens een crisissituatie. Onze bevindingen rapporteren we aan de commandant in het crisiscentrum. Op basis van de bevindingen van alle dijkwachters weten ze in het crisiscentrum waar de zwakste plekken zitten. Zo kunnen ze afwegen om daar actie te ondernemen, om de waterkering te versterken. Mijn traject doe ik samen met een collega, al jarenlang dezelfde. Negen van de tien keer moeten we in het donker uitrukken. Dat blijft een bijzonder gevoel. Met zijn tweetjes op een plek staan waar het normaal krioelt van de mensen.”

Wat vergeet je nóóit meer?

Gevraagd naar de storm die het meeste indruk op hem maakte, reageert Jan stellig: zonder enige twijfel was dat de ‘Sinterklaasstorm’.



*“Als je eenmaal
dijkwacht bent,
dan blijf je dat.”*

“Het was in de nacht van 5 op 6 december 2013. Dat was echt een heel heftige storm. Ruig weer dekt de lading niet eens, het ging helemaal los. De Oosterscheldekering is toen zelfs gesloten. Dat gebeurt echt niet zomaar. Op zulke momenten ben ik op mijn scherpst. Het geeft echt een adrenalinekick om dan op de dijk te staan. Het is spannend en je voelt aan alles dat je belangrijk werk te doen hebt. Bij een storm van de zwaarste categorie kunnen er in korte tijd grote stukken duin afgekalfd worden. Zeker als de wind precies verkeerd staat. Gelukkig is de staat van de Zeeuwse waterkeringen hartstikke goed. Ik was laatst in het Watersnoodmuseum. Als je daar geweest bent, besef je maar weer hoe belangrijk het werk van het waterschap is. Ik ben heel blij daaraan mijn steentje bij te kunnen dragen.” ■



We *versterken* de dijken

Onze versterkingsopgave in beeld

Zonder onze dijken en duinen staat 60 procent van Nederland regelmatig onder water.

Waterschap Scheldestromen beheert en inspecteert dagelijks ruim 425 kilometer aan Zeeuwse dijken en duinen.

Zo zorgen we ervoor dat deze aan de veiligheidsnormen voldoen. Onze waterkeringen moeten namelijk zó veilig en sterk zijn dat ze een storm kunnen doorstaan, die maar eens in de 4.000 jaar kan voorkomen. Een soort 'superstorm'.

Tot 2050 versterken we 114 kilometer aan Zeeuwse kustlijn. Deze projecten zijn onderdeel van het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

- Deze waterkeringen worden versterkt.
- Deze waterkeringen voldoen aan de normen.

Dit zijn de projecten waaraan we nu werken:

Buitenhaven Vlissingen

In voorbereiding: 1,7 kilometer in de Buitenhaven van Vlissingen. Start uitvoering: 2029

Sint Annaland

In voorbereiding: dijkversterking bij de jachthaven van Sint-Annaland over een lengte van 500 meter. Start uitvoering: 2024/2025.

Hansweert

Momenteel in uitvoering! Over een lengte van 5,2 kilometer versterken we de dijk vanaf de Willem-Annapolder tot en met de monding van de sluizen van Hansweert.

Zak van Zuid-Beveland

In voorbereiding: versterking van circa 16 kilometer: van de kerncentrale Borssele tot aan de Willem-Annapolder. Start uitvoering: 2029.

in de steigers

Walcheren kent veel fietsroutes. Het grootste deel van de fietspaden is van het waterschap. Dit najaar vernieuwen we vier Walcherse fiets- en voetgangersbruggen.

tekst: Lieneke de Caluwé

foto's: Cynthia Cats



"De brugdekken en leuningën laten we vernieuwen en de stalen liggers worden gestraald en opnieuw geconserveerd. De stalen constructie wordt daarvoor afgevoerd met een kraan en vrachtwagen", vertelt medewerker beheer & onderhoud Frank Mabeesoone. "Als de brug in

Fietsbruggen

- Aannemer: Van Hese Hout- en Waterbouw B.V.
- Start: juni 2024
- Klaar: december 2024
- Totale kosten (4 bruggen): € 147.000 excl. BTW
- Geplande volgorde 2024:
 - Van Het Hoffweg in Gapinge
 - Swanenburgsepád
 - Oostkapelle*
 - Braamweg Koudekerke*
 - Bunkerpad Vlissingen*
- Totaalplanning groot onderhoud bruggen op Walcheren: twee in 2022, één in 2023, vier in 2024 en vier in 2025/2026.

* Deze bruggen zijn onderdeel van het fietsknooppuntennetwerk.

Vernieuwde **fietsbruggen** van Vlissingen tot Gapinge



"De bruggen worden gerenoveerd met hergebruikt hout."

de werkplaats is, verstevigen we aan weerszijden van de brug het talud met beton en beschoeiing, zodat de grond minder snel wegspoelt."

Nadat de stalen constructie wordt teruggeplaatst op het onderstel van beton, kunnen de planken erop.

"Eén brug heeft kunststof planken. Die kunnen (na reiniging) nog een tweede ronde mee. De drie houten bruggen vernieuwen we volledig met hergebruikt hout van oude meerpalen", legt Frank uit. "Heel duurzaam. We werken liever met hout dan met kunststof, omdat de brug robuuster en steviger uitgevoerd kan worden en een grotere belastbaarheid heeft. Dat is niet voor niets; sommige bruggen zitten in de winterse 'strooiroute' voor fietspaden."

De laatste stap is het brugdek voorzien van een slijtlaag, voor meer grip. Frank: "De slijtlaag kan alleen aangebracht worden bij droog weer en een temperatuur hoger dan 15 graden. Dat kan nog in de herfst, maar niet in de winter. Daarom zijn we al voor de bouwvak gestart, om vóór de winter klaar te zijn." ■



Wat een pech Leve de Wegenwacht

Natuurlijk is een wegenwacht supertecnisch. Weet alles van auto's, motors en tegenwoordig ook e-bikes en fat bikes. Maar met mensen kunnen omgaan, ja dat is nóg belangrijker. We stappen in bij wegenwacht Ruud Nieuwenhuijse (37).

tekst: Linda van Dijke | foto's: Rudy Visser

0823 UUR

Wegenwachtstation Kapelle

Ruud z'n dienst begint vandaag om 8.30 uur. Terwijl hij nog even een bak koffie drinkt, logt hij in op zijn telefoon. '2 pechmeldingen, gemiddelde wachttijd 25 minuten'. Hij accepteert de eerste melding: een Mini met een lekke band. We gaan op weg.

"Ik werkte 16 jaar bij een garage. Ik kon er mijn liefde voor techniek kwijt. Maar het was ook stofhappen binnen vier muren. De hele dag sleutelen aan een auto en de volgende dag diezelfde auto nog steeds op de brug zien staan. Ik miste klantcontact."

0850 UUR

Parkeerplaats Voetpomp

De jonge vrouw in de Mini blijkt onderweg naar haar werk in Bergen op Zoom. "Ik kreeg een melding en kon net deze afslag naar de parkeerplaats nemen." Hoewel goed te zien is wat er aan de hand is, vraagt Ruud: "Waarmee kan ik u helpen?" Hij maakt contact en vraagt door: "Stond de band nog voller toen u hier aankwam?"

"Mensen zitten soms hoog in de emoties."

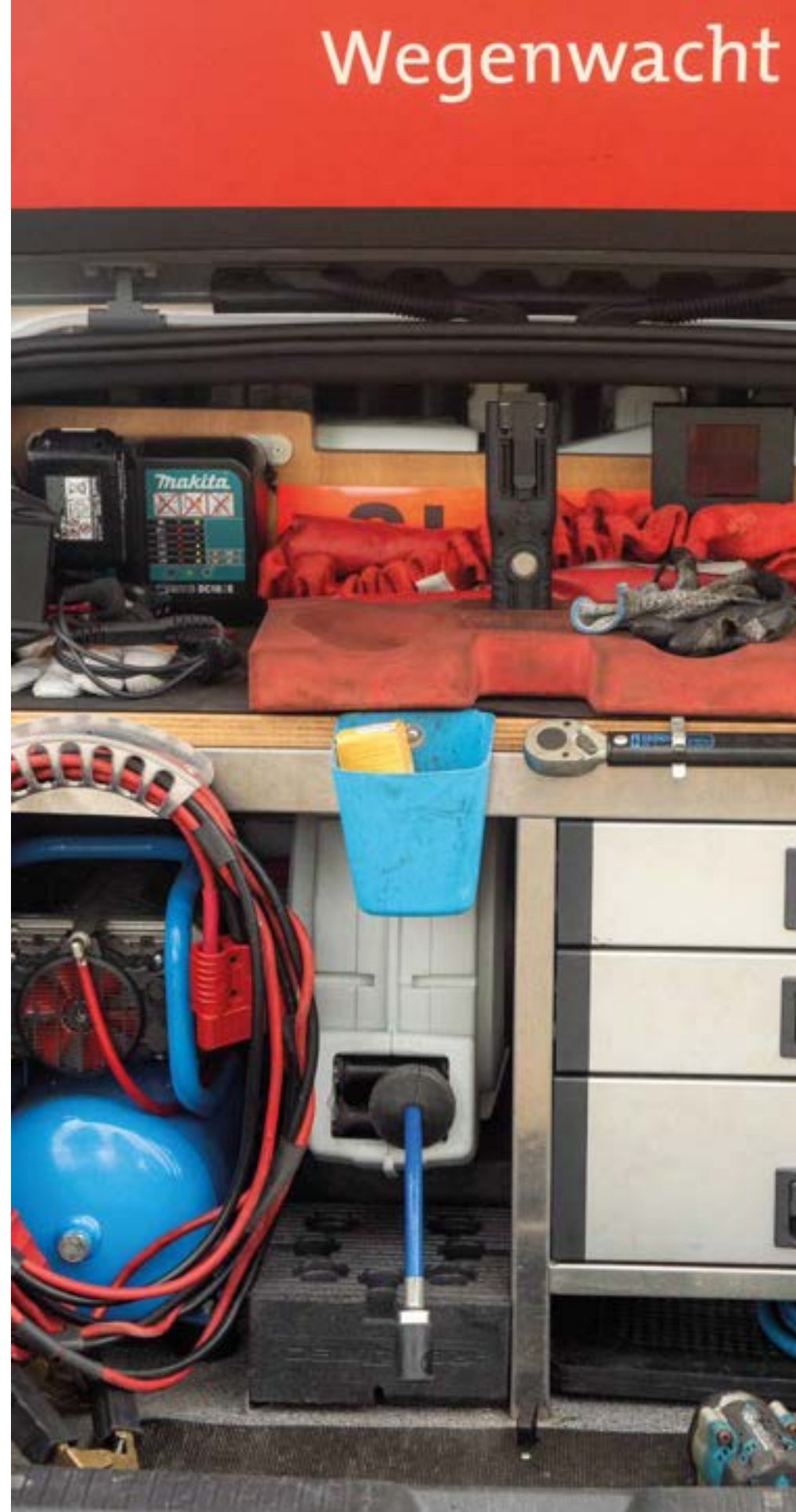
In een mum van tijd staat het wiel vrij van de grond. Hij inspecteert de band grondig maar ziet niks afwijkends. Met een zeepsopje spuit hij de band in. Geen grote bellen, dus geen groot lek. Maar doorrijden naar Bergen op Zoom is niet verstandig. Hij adviseert terug te gaan naar huis. "Zullen we achter u aan rijden en op de volgende carpoolplaats even meten hoe vol de band staat?" Het ontzorgen van de klant, deel 1.

"Ik werk nu vijf jaar bij de Wegenwacht. Mensen zijn altijd onderweg ergens naartoe als ze stranden. Zitten soms hoog in de emoties. Dan hoor je eerst het verhaal aan. Als we nieuwe wegenwachten aannemen, letten we dus heel goed op de sociale kant."

0957 UUR

Yerseke

Terwijl we in de polder rond Yerseke een foto nemen in de berm, komt de volgende melding. In Hoogerheide. "Dat is op het





Eerst contact maken met gestrande reizigers. Goed luisteren en doorvragen. Daarna pas aandacht voor het voertuig.

resultaat. Uiteindelijk liggen de losse onderdelen op het dak, maar zijn ze niet vergrendeld. Rijden is niet verantwoord. Ook deze auto gaat op transport.

“Stap maar in, we gaan om een nieuwe bobine.”

12.02 UUR

Parkeerplaats Het Rak

Deze jongeman staat al 1 uur en 15 minuten te wachten met zijn Audi A4. De wachttijd is opgelopen, maar blijft nog binnen de 90 minuten die de Wegenwacht belooft. Toch is de bestuurder rustig. “Ik heb een horecazaak in Zuid-Limburg, was een dagje naar Domburg gekomen waar m’n vriendin op vakantie is. M’n zaak had om 12.00 uur open gemoeten.” Gestrand met een stotterende motor. Ruud legt de tablet aan de auto en ziet een probleem bij cilinder 2. Hij haalt de bobine eruit en verwisselt deze met de bobine van een andere cilinder. De storing lijkt over. “Er moet wel een nieuwe klepdekselpakking op als je in Limburg bent.” De jongeman rijdt weg maar komt achteruit weer terug. De bobine blijkt toch kapot. “Stap maar in, we gaan naar Goes voor een nieuwe bobine.” Ontzorging, deel 3.

“Je komt heel even in iemands leven. Dat vind ik het leuke aan dit werk. Je hebt niet meer de auto die de volgende dag nog op de brug staat. Maar kunt mensen op weg helpen.”

Daar draait het om bij de Wegenwacht. ■



randje. Eigenlijk doen we alleen Zeeland, maar als het zo dichtbij is, schuiven wij wat op.” Het blijkt een zeer jonge dame die met de Skoda Fabia van mam op weg was naar school. “Ik had examen. En ben nog gezakt ook. Bij het stoplicht wilde ik optrekken en pakte de koppeling niet meer.” Ruud luistert, vraagt door, benoemt waar hij aan denkt (een versleten koppelingsplaat) en neemt plaats achter het stuur. Hij rijdt voor- en achteruit en bevestigt dat het om een versleten koppelingsplaat gaat. “Je zou er nog wel mee kunnen rijden, maar moet de koppeling ver laten opkomen.” Overleg met paps via de telefoon. Conclusie: de auto gaat op transport naar de garage in Roosendaal. De jonge bestuurster kan mee en krijgt vervangend vervoer. Ontzorging, deel 2.

“Ik woon met mijn gezin in Kapelle, ga vaak op de fiets naar het werk. Je bent eigen baas, hebt je eigen werkplek, je eigen kantoor. In mijn geval een elektrische Volkswagen ID.4 Ik heb hetzelfde gereedschap aan boord als mijn collega’s met een gewone bus.”

10.31 UUR

Woensdrecht Voetpomp

‘Een BMW cabrio waarbij het dak niet meer dichtgaat.’ Locatie: vliegbasis Woensdrecht. De gestrande vlieger - in groene overall - blijkt al van alles te hebben geprobeerd. Ze proberen alle kabeltjes te bewegen of er toch contact komt. Zonder



Bleek bosvogeltje

Kent u deze? Het Bleek bosvogeltje is een kwetsbare en bedreigde orchideesoort die in Zeeland lang onopgemerkt is gebleven. Vorig jaar is er weer een groeiplaats ontdekt in Zeeuws-Vlaanderen.

tekst: Jan Bij de Vaate
foto: Nathalie De Somer

Het waarnemen van het Bleek bosvogeltje vraagt enige kennis en ervaring. De orchidee heeft een korte bloeiperiode, een onopvallende bloeiwijze en lijkt buiten de bloeiperiode ook nog sterk op de algemenere orchideesoort Brede wespenorchis.

Vrijwilligers van natuurbeschermingsvereniging De Steltkluit uit Oost-Zeeuws-Vlaanderen ontdekten de soort vorig jaar. Omdat de groeiplaats in de berm van een weg was, zou dit het einde ervan kunnen betekenen. Denk hierbij aan het plaatsen van grasbetontegels, het afgraven van

de berm of het uitwijken van grote voertuigen naar de berm. Het waterschap nam in overleg met De Steltkluit direct maatregelen om de groeiplaats op eenvoudige wijze af te schermen. Mét succes, want dit jaar zien we dat de orchidee zich heeft uitgebreid.

Het waterschap beschikt over apps waarin kennis over onder andere zeldzame en wettelijk beschermde soorten, het (ecologisch) maaibeheer en de bomen zijn vastgelegd. Door deze juist in te zetten wordt een steentje bijgedragen aan het behoud en uitbreiden van zeldzame en wettelijk beschermde soorten. ■



"Je hebt elkaar gewoon nodig!"

Danker van der Maas (48),
Medewerker Toezicht & Handhaving

Eén van de vele taken van het team Toezicht & Handhaving is zorgen voor een schone en veilige omgeving. Daarvoor gaat Danker, samen met zijn collega's, dagelijks op pad.

"Ik bezoek en controleer agrarische bedrijven en kijk of alles verloopt volgens de wet- en regelgeving. De bedrijven hebben het meestal op orde. En zo niet, dan ga ik het liefst met de agrariër in gesprek. Een goede verstandhouding zorgt voor wederzijds begrip. Het werk wordt eenvoudiger als het contact goed is. Openheid binnen ons werk wordt gewaardeerd."

Controles doe ik op lozingen van afvalwater en ik kijk of de juiste doppen van de spuitmachine gebruikt worden. Bijvoorbeeld welke kantdoppen. Dit is van belang omdat deze op sommige percelen dicht bij de beschermingszone van de sloot komen. Als er een wasplaats aanwezig is, kijk ik naar het juiste gebruik. Ook bespreken we maatregelen bij calamiteiten. Zo werken we met de omgeving, voor de omgeving." ■